

Rejent * rok 20 * nr 5(229)
maj 2010 r.

Konferencje – Zjazdy – Spotkania

Płatności bezgotówkowe w Polsce: prawo i technologia, **Wrocław 29-30.09.2009 r.**

W dniach od 29 do 30 września 2009 r. w audytorium D2 im. prof. Witolda Świdya w bud. D Wydziału Prawa, Administracji i Ekonomii Uniwersytetu Wrocławskiego odbyła się międzynarodowa konferencja *Płatności bezgotówkowe w Polsce: prawo i technologia* organizowana wspólnie przez Wydział Prawa, Administracji i Ekonomii Uniwersytetu Wrocławskiego – Centrum Badań Problemów Prawnych i Ekonomicznych Komunikacji Elektronicznej (CBKE) oraz firmę VISA Europe.

Dwudniowa konferencja stanowiła dopełnienie działań podejmowanych w ramach współpracy Ministerstwa Sprawiedliwości i Prokuratury Krajowej z Ambasadą Brytyjską i organizacją Visa Europe. Honorowym patronatem konferencję objął Wiceminister Sprawiedliwości Krzysztof Kwiatkowski.

Program konferencji obejmował szeroko rozumiane aspekty prawne i technologiczne dokonywania płatności za pomocą kart elektronicznych, w szczególności charakter prawny elektronicznych kart płatniczych i dokonywanych za ich pomocą transakcji, kolizyjnoprawne zagadnienia posługiwania się kartami elektronicznymi, a także ramy prawne funkcjonowania rynku usług elektronicznych. Tematyka konferencji ogniskowała się również wokół kwestii związanych ze zwalczaniem przestępczości towarzyszącej upowszechnianiu się płatności bezgotówkowych. Zaprezentowano nadto działalność firmy Visa w Polsce i Europie. Prezentacje

zostały przedstawione przez przedstawicieli nauki i praktyki z Polski, Wielkiej Brytanii, USA, Holandii, Belgii i Ukrainy w językach angielskim i polskim, z zapewnieniem tłumaczenia symultanicznego.

Konferencja adresowana była do wszystkich osób, które interesują się prawnymi aspektami płatności elektronicznych, w szczególności do przedstawicieli środowisk prawniczych – sędziów, prokuratorów, notariuszy, adwokatów, radców prawnych, pracowników Komisji Nadzoru Finansowego, nauczycieli akademickich, aplikantów, studentów, jak również do osób pracujących w sektorze bankowym.

Na początku konferencji zapowiedziano rozszerzenie współpracy pomiędzy Uniwersytetem Wrocławskim a organizacją Visa Europe, w ramach której zostanie stworzony program akademicki dla pracowników wymiaru sprawiedliwości dotyczący różnych aspektów związanych z coraz bardziej powszechnym używaniem kart płatniczych.

Otwierając konferencję, Wiceminister Sprawiedliwości Krzysztof Kwiatkowski stwierdził, że z zadowoleniem wita uczestników konferencji, która połączyła przedstawicieli trzech światów – sektora bankowego związanego z kartami płatniczymi, środowisk akademickich oraz praktyków wymiaru sprawiedliwości. Dodał, że współpraca z organizacją Visa Europe stanowi dobry przykład współdziałania organów państwowych i partnerów z sektora prywatnego oraz że ma nadzieję na rozwijanie tej współpracy.

Kevin Smith, Senior Vice President Visa Europe, Pion Zarządzania Ryzykiem Visa Europe (Risk Management Division) stwierdził w imieniu firmy Visa Europe, że cieszy się, iż mógł zapewnić obecność na konferencji specjalistów Visa Europe oraz prelegentów reprezentujących zagraniczne i międzynarodowe organizacje, zajmujących się różnymi aspektami bezpieczeństwa kart i przeciwdziałania nadużyciom związanym z ich u powszechnianiem.

Prof. dr hab. Jacek Gołaczyński, kierujący Centrum Badań Problemów Prawnych i Ekonomicznych Komunikacji Elektronicznej, wyraził satysfakcję z tego, że Uniwersytet Wrocławski wspólnie z Visa Europe stworzy program akademicki związany z rosnącą rolą bezgotówkowych form płatności, w którym będzie wykorzystywana wiedza, kontakty oraz wypracowane przez Visa Europe podstawy metodologiczne kształcenia.

Pierwszego dnia konferencji wygłosili referaty połączone z prezentacjami multimedialnymi: dr Wojciech Dubis (Uniwersytet Wrocławski, CBKE,

radca prawny), Jacek Krawczyński (Vice President A.T. Kearney), Małgorzata O'Shaughnessy (Senior Vice President, Visa Europe), dr Andrzej Michór (Uniwersytet Opolski, SSR), dr Edyta Rutkowska-Tomaszewska (Uniwersytet Wrocławski), Monika Chlebowska van Loon (EU Relation/Legal Advisor, Legal Department, Visa Europe), Agnieszka Cenzartowicz (Adjunct Professor, Chicago-Kent-College of Law), Agata Majchrowska (Uniwersytet Wrocławski, CBKE, apl. adw.), dr Witold Srokosz (Uniwersytet Wrocławski), prof. zw. dr hab. Jacek Gołaczyński (Uniwersytet Wrocławski, CBKE, Wiceprezes Sądu Okręgowego we Wrocławiu).

Dr Wojciech Dubis w referacie *Charakter prawny karty chipowej* zwrócił uwagę na funkcje karty mikroprocesorowej w walce ze skimmingiem, jak również na jej zalety wynikające z możliwości zastosowania nie tylko do płatności (m.in. jako bilet, klucz elektroniczny, dokument tożsamości, urządzenie autoryzacyjne). Wskazał na rodzaje kart chipowych (karty wymagające kontaktu mechanicznego z terminalem – *contact – based cards* oraz karty bezstykowe – *contact less – based cards*). Omówił nadto standardy zabezpieczeń oraz transakcji.

Jacek Krawczyński w prezentacji *Ekonomia „szarej strefy” w Polsce* zwrócił uwagę na to, jak systemy płatnicze mogą pomóc w zwalczaniu szarej strefy. Przedstawił wyniki badań wielkości i struktury szarej strefy w Europie z odniesieniem do głównych sektorów, czynników rozwoju i charakterystyki poszczególnych rynków, jak też analizę rynków pięciu państw, w tym Polski, według sektorów szarej strefy. Omówił wpływ i skuteczność inicjatyw władz w walce z szarą strefą, jak również przedstawił potencjał elektronicznych systemów płatniczych w walce z tą strefą w gospodarce.

Małgorzata O'Shaughnessy omówiła rolę Visa Europe w tworzeniu społeczeństwa bezgotówkowego w Polsce. Wyjaśniła zasady funkcjonowania globalnego systemu płatniczego oraz miejsce i zasady działania w tym systemie firmy Visa Europe oraz cele jej działania. Przedstawiła nadto strukturę Visa Polska, zasady działania tej organizacji, jak również inicjatywy podejmowane na rynku krajowym. Przybliżyła nadto zasady działania nowej karty zbliżeniowej Visa payWave.

Dr Andrzej Michór przedstawił referat na temat *Komisja Nadzoru Finansowego jako gwarant stabilności rynku finansowego w Polsce*, w którym wskazał na rolę KNF w zapewnieniu bezpieczeństwa na rynku

finansowym, w tym w zakresie płatności elektronicznych. Zwrócił uwagę na wielość prawnych form oraz struktur, w jakich działają organy nadzoru na świecie. Odnosił się do kompetencji KNF o charakterze administracyjnoprawnym, jak też do jej uprawnień do występowania w postępowaniach cywilnych i karnych.

Dr Edyta Rutkowska-Tomaszewska omówiła obowiązki informacyjne dostawców usług płatniczych wobec użytkowników na podstawie Dyrektywy 2007/64/WE w sprawie usług płatniczych w ramach rynku wewnętrznego, przedstawiając jej kluczowe rozwiązania oraz odnosząc się do skutków prawnych naruszenia jej regulacji.

Monika Chlebowska van Loon wygłosiła wystąpienie na temat *Koncepcja zgody w transakcjach kartowych. Skutki prawne*, przedstawiając mechanizm i skutki prawne transakcji kartowej.

Agnieszka Cenzartowicz w prezentacji *The Credit Card Accountability, Responsibility and Disclosure (CARD) Act of 2009 – nowe ograniczenia?* odniosła się do nowych zasad emitowania kart płatniczych w USA, wskazując na dotychczasowe zagrożenia związane z transakcjami kartowymi, w tym nadmierne zadłużanie młodych osób, oraz przedstawiając własną ocenę CARD.

Agata Majchrowska rozważała kwestie związane z odpowiedzialnością odszkodowawczą z tytułu świadczenia usług elektronicznych z użyciem elektronicznych instrumentów płatniczych. Wskazała na sposoby zapłaty za usługi świadczone drogą elektroniczną. Omówiła także potencjalne źródła odpowiedzialności oraz zwróciła uwagę na ograniczenia w swobodzie kontraktowania. Odniosła się do regulacji wspólnotowych.

Dr Witold Srokosz w prezentacji *Zakres stosowania dyrektywy o usługach płatniczych (Payment Service Directive)* przedstawił regulację dyrektywy 2007/64/EC. Wskazał na proces wykonywania płatności w ujęciu przedmiotowym i dynamicznym. Odnosił się także do zakresu terytorialnego i walutowego dyrektywy oraz do wyłączeń z zakresu jej obowiązywania.

Prof. Jacek Gołaczyński przedstawił referat na temat *Prawo właściwe w przypadkach płatności elektronicznych z użyciem kart płatniczych*. Omówił regulacje dotyczące płatności elektronicznych z użyciem kart płatniczych, odnosząc się m.in. do Konwencji Rzymskiej z 1980 r. oraz wskazując na jej stosunek do innych aktów prawnych, w tym dyrektywy 2007/64/

WE. Rozważył także charakter prawny umowy związanej z użyciem karty płatniczej stosownie do regulacji Konwencji.

Drugiego dnia konferencji referaty przedstawili: Kevin Smith (Senior Vice President, Risk Management Division, Visa Europe), David Levy (Assistant Director – Fraud Prosecution Service UK Crown Prosecution Service), Mario Theophanous (Principle Officer, e-Crime, Serious Organized Crime Agency), Igor Solodovnik, (Adjunct Professor, Chicago-Kent College of Law), Magdalena Wasylkowska (Uniwersytet Wrocławski, CBKE, radca prawny), Piet Lakeman (Senior Manager, Risk Management Department Visa Europe), John V. Bienkowski (FBI, USA).

Kevin Smith przedstawił referat na temat *Trendy w dokonywaniu oszustw i działania przewencyjne*. Omówił rozwój oszustw przy użyciu kart bankowych od lat 80-tych XX wieku do chwili obecnej, wskazując na zmiany tak co do sposobu dokonywania przestępstw, jak i co do ich zwalczania. Zwrócił uwagę na regionalną specyfikę w deliktach na kartach płatniczych, jak też na icsh aspekty transgraniczne, m.in. podnosząc, że 55% oszustw bankomatowych dokonano poza regionem wystawienia karty.

David Levy w prezentacji *Zjawisko międzynarodowych oszustw w XXI wieku – nowe wyzwania* omówił zasady działania i cele *Fraud Prosecution Division (FPD) UK Crown Prosecution Service*, w tym odniósł się do jego roli w śledztwach. Wskazał na działania podejmowane przez FPD mające na celu rozwój współpracy międzynarodowej między organami ścigania i wymiaru sprawiedliwości.

Mario Theophanous omówił kwestie związane z przestępczością high tech, odnosząc się m.in. do swoich doświadczeń w pracy w Serious Organized Crime Agency.

Igor Solodovnik przedstawił zagadnienia związane z płatnościami kartami na Ukrainie z perspektywy regulacji prawnych, praktyki, perspektyw oraz wyzwań dla „społeczeństwa bezgotówkowego”. Zwrócił uwagę na zagrożenia związane z działaniem instytucji finansowych, które występowały na Ukrainie od lat 90-tych XX wieku do chwili obecnej. Rozważył m.in. sposoby rozwiązania problemów użytkowników kart związanych z ich nieautoryzowanym użyciem.

Przedmiotem wystąpienia Magdaleny Wasylkowskiej było dokonywanie transakcji bezgotówkowych w Internecie. Wskazała ona na cechy pieniądza elektronicznego, jak również omówiła regulację transakcji bez-

gotówkowych w unormowaniach wspólnotowych oraz przepisach prawa krajowego. Przedstawiła mechanizmy dokonywania transakcji w Internecie, w tym schemat PayPal, kart Octopus i Oystern, system „Click & Buy” oraz „E-coin”.

Piet Lakeman omówił kwestie weryfikacji tożsamości w świecie finansów, w tym zwrócił uwagę na związane z tym zagadnieniem problemy i zagrożenia. Wystąpienie z racji zawodowych doświadczeń Prelegenta (Senior Manager, Risk Management Department Visa Europe) pełne było odniesień do praktyki, co stawiało jego szczególną wartość dla uczestników konferencji.

John V. Bienkowski przedstawił zagadnienia oszustw kartowych i przestępców „w białych kołnierzykach” z perspektywy FBI. Przywołał przypadki przestępstw na kartach w USA oraz w Polsce, w których doszło do współpracy amerykańskich i polskich organów ścigania, jak również omówił zasady, na których można uzyskać pomoc FBI w prowadzonych postępowaniach przygotowawczych.

W toku obrad drugiego dnia konferencji prof. Jacek Gołaczyński (Uniwersytet Wrocławski, CBKE) oraz dr David O'Reilly (University College Dublin) ogłosili współpracę między Uniwersytetem Wrocławskim, University College Dublin oraz Visa Europe.

Konferencja cieszyła się dużym zainteresowaniem tak ze strony społeczności akademickiej, jak i przedstawicieli praktyki. Przyczyniła się do tego zarówno jej tematyka, atrakcyjna forma prezentacji multimedialnych, jak i trudna do przecenienia możliwość zapoznania się z najnowszymi światowymi trendami w płatnościach elektronicznych.

To udane i wartościowe spotkanie teoretyków i praktyków stało się doskonałym forum wymiany poglądów i prezentacji istotnych zagadnień związanych z płatnościami bezgotówkowymi oraz uzyskania wiedzy „z pierwszej ręki” – od praktyków na co dzień zajmujących się w Visa Europe zwalczaniem przestępczości związanej z kartami płatniczymi oraz przedstawicieli amerykańskich organów ścigania. Nie można nie wspomnieć o nawiązaniu cennych kontraktów międzynarodowych mogących przyczynić się do efektywnego zwalczania przestępczości na rynku instrumentów elektronicznych.

*Dr Andrzej Michór
Uniwersytet Opolski*